

Del diccionari i l'enciclopèdia a la xarxa digital: accés, cerca, selecció i contrastació del coneixement

Pilar REVERTÉ VIDAL
Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya

Les persones som curioses per naturalesa, els nois i noies es fan contínuament preguntes (sovint encertades) i volen entendre el món i, d'altra banda, els entusiasma resoldre enigmes; per tant, els hauria d'entusiasmar aprendre, però en canvi no sempre és així, especialment en el cas de les matèries d'història, l'aprenentatge de la qual presenta, al nostre entendre, *problemes de motivació i problemes de mètode*, més que d'organització del sistema.

De manera natural i intuïtiva, els alumnes utilitzen mecanismes de raonament molt propers al mètode científic quan han de resoldre un problema real; en canvi, per resoldre «problemes» a l'escola utilitzen pautes tancades que apliquen mimèticament sense entendre el mètode.

La motivació passa per fer-nos preguntes que ens interessin i que sabem que tenim una possibilitat d'arribar a respondre, i aquesta resposta genera més preguntes i, per tant, més motivació. La no possibilitat de resposta frustra la motivació.

El mètode ens permetrà saber què hem de fer i com per tal d'arribar a la resposta, i s'assoleix amb l'experimentació. Per tant, el mètode és un dels elements principals que alimenten la motivació.

La història, tradicionalment, ha estat una *història explicada* (simplificada i acrítica) sense que l'alumnat assoleixi el mètode de recerca emprat per l'historiador i, en canvi, es pretén que sigui capaç d'analitzar i entendre els fets actuals, és a dir que apliqui el mètode. Poques vegades han treballat fonts primàries ni contrastat la informació que aporten, però se'ls demana que siguin crítics.

Cal passar de la *història explicada* a la *història descoberta*, viscuda.

L'enciclopèdia ens facilita l'aprenentatge de la història contada. Per a *descobrir la història* cal introduir l'alumnat en la recerca i, per tant, disposar d'accés a les fonts, del coneixement i aplicació del mètode i, naturalment, d'un bon guiatge.

La recerca és un bon aprenentatge de la història, ja que permet entendre la complexitat i facilita la comparació i la comprensió de diferents fenòmens, èpoques i esdeveniments, i contribueix de manera excel·lent al desenvolupament competencial.

Per contar una història es necessita només un bon narrador. Per descobrir la història cal un bon guia que hagi fet recerca i que ajudi l'alumnat a sortir de l'escola, fer-se preguntes, cercar les fonts, contrastar-les, elaborar la informació, i treure'n unes conclusions; és a dir, crear coneixement. En conseqüència l'escola no pot romandre tancada i limitada a un edifici i un conjunt de professors i professores.

És imaginable una escola actual sense laboratori de ciències? Sense aula de dibuix? Sense gimnàs? Sense aula d'informàtica? Doncs de la mateixa manera, cal que la classe d'història es converteixi en un laboratori obert.

Cal millorar la *formació del professorat*, no només quant a coneixements enciclopèdics, sinó també en pedagogia i, sobretot, amb l'experimentació dels diferents aprenentatges i matèries que els ha de portar a l'assoliment del mètode i, per tant, necessàriament han de fer recerca.

Les institucions (empreses i organitzacions), especialment les públiques, han d'assumir de manera clara el seu rol social i han de col·laborar en l'educació dels joves.

Cal aprofitar les dinàmiques d'institucions, empreses i organitzacions que tenen recursos i el coneixement, fan innovació i sovint realitzen polítiques culturals (accions i recursos educatius) i guiar-les amb una orientació pedagògica cap a l'escola.

El Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya (SDANC) és fruit de la col·laboració dels departaments d'Ensenyament i Cultura de la Generalitat de Catalunya i ofereix un conjunt ampli d'instruments i recursos que faciliten l'accés a les fonts, el coneixement del mètode i el guiatge, tant al professorat com a l'alumnat.

Representa la voluntat de contribuir a l'obertura de l'escola i la participació responsable de les institucions en l'educació.